

DÉLMAGYARORSZÁG

Nyomdai szerkesztőség és kiadóhivatal Szeged,
Korona-utca 15. szám
Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal IV.,
Városház-utca 3. szám

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN:

egész évre . K 24.— fél évre . . . K 12.—
negyed évre . K 6.— egy hónapra K 2.—
Egyes szám ára 10 fillér

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN

egész évre . K 28.— fél évre . . . K 14.—
negyed évre . K 7.— egy hónapra K 2.40
Egyes szám ára 10 fillér

TELEFON-SZÁM:

Szerkesztőség 835 Kiadóhivatal 836
Interurbán 835
Budapesti szerkesztőség telefon-száma 128—12

Aldozatok és a harmadik egyetem

Írta: Szivessy Lehel dr.

A törvényhatóság mai közgyűlése megszavazta a polgármester indítványát és az egyetem céljaira följánlott hat millió korona összegét körülbelül tizenegy millió koronára emelte föl.

Szeged városnak ez a határozata a napi események egyszerű krónikájából magasan kiemelkedik és nemzeti kultúra és a vidéki városok versenye szempontjából rendkívül érdekes és fontos jelenség.

A vidéki nagy városok közös vágya a harmadik egyetem. Fölmerül az a kérdés vajjon az áldozatok harmadik egyetem föllállításának eredményeivel arányban vannak-e? Megadjuk a választ.

Igen! Nincs, nem lesz okunk erőnket meghaladó áldozatokról beszélni, mert a kulturális és a gazdasági eredmények várakozásainkat fölül fogják mulni.

A német birodalom egyetemei élő példák erre, mert sok város multját és jelenét egyetemének köszönheti.

A tudományosság igaz székhelyei pedig, úgy a németek, mint az olaszok birodalmában mindig a kis egyetemi városok voltak.

Nem Berlin, hanem Bonn, Heidelberg, Würzburg, Giessen, nem Róma, hanem Padova és Bologna voltak mindig az igaz tudományosságnak és a tudományos buvárkodásnak őrszemei és ma sem a nagy kapitalisztikus centrumok alkalmasak a tudományok művelésére, hanem a kisebb vidéki városok.

A nagy városok a maguk ipari központosságukkal és nagyobb gazdasági előnyeikkel elvonják a kutatók figyelmét a tudományos buvárkodásaiktól. A gyárak gőzsipjai és kürtői nem előmozdítói a kontemplatív bölcselkedésnek és nem előmozdítói tanulmánysszomjas elmélyedésnek sem.

Ekesen bizonyítja ezt a magyar példa is. Aki ismeri Kolozsvárt és tanult a budapesti egyetemen is, az tudja, hogy Kolozsvár sokkal alkalmasabb helye az egyetemnek, mint Budapest!

A mai tudományos proletáriátus tultengésének legnagyobb oka egyrészt a budapesti egyetem, másrészt a magyar állam közönye, amelyet a harmadik egyetem kérdésében tanusított.

1872 óta nem létesült Magyarországon főiskola. Az alkotmányos korszak beköszöntése óta pedig állandóan és fokozott mértékben kicsi és szűk a budapesti egyetem. Minthogy pedig jó-

zan fővel nem is kívánhatjuk azt, hogy három-négyezer joghallgató üljön olyan teremben és hallgassa a tanárnak előadásait, amelybe négyszáz hallgató fér be, ezt nem is kívánta meg senki.

Innen van az, hogy a gyakorlati jogász pályán működők legnagyobb része egyetemet csak a vizsgák alkalmával látott és így Magyarországnak egyetemi grádust elért két utolsó generációja a tudományos színvonal előnyeit és az ezzel együtt haladó szellemi kvalitásokat vagy egyáltalán nem, vagy nem az egyetemeken sajátította el.

Itt elérünk tehát az eredmények kérdéséhez.

Az új tudományegyetem sokban nemzeti és állami komolyság kérdése. Az új egyetem megszünteti a minden komoly kereteket megcsufoló tulzsufolttságot és az egyetemi előadások hallgatásának és a szemináriumi tevékenységnek valódi lehetőségeit biztosítja.

Decentralizálja a tudományt és a legújabb tudományos kutatások eredményeihez közelebb hoz, esetleg elő is mozdíthatja az újabb kutatást, elősegíti tehát az általános emberiség munkásságát.

Újabb tanári generációkat nevel. Megkedvelteti az ifjúsággal a tudó-

Árnyak az éjszakában.

Írta H. Szederkényi Anna.

Ott feküdtek naphosszat a hegyi tó mellett Ahmed, a néger és a kistermetű, himlőhelyes ügyvéd.

Sokáig nem szóltak egymáshoz, csak szerettek egymást látni. Amelyik előbb érkezett, nyugtalanul nézett a fenyvesek alól kikanyargó, fehér utra, vajjon jön-e már a másik.

Jött, leheveredett és nézte a vizet. A víz mélyesen mély álomban aludt. A holdsugarak csak ép, hogy ráleheltek a pihenő hullámokra, köröskörül a sziklák virrasztottak. A homályban félelmes nagyra nőttek. A körvonalak beleveszték a végtelen éjszakába, a szikláknak nem volt se vége, se hossza. Ott álltak a tó mögött elbizakodott töménytelenségeikben. Fekete árnyékuk ráfeküdt mindenre, mint egy riasztó gyászlepel. Olyan nehéz, olyan súlyos ez az árnyék a szikla alatt, olyan titokzatos.

— Az egész olyan, mint egy legendában — kezdte a szót egyszer az ügyvéd.

Ahmed nem felelt mindjárt. Ujra körül nézett és most ő is csak egy álomképnek látta ott lenni a feketén csillogó vizet, a fekete fákat, a fekete sziklát és ott messze a völgyben ragyogó ezerszemű fürdőtelepet.

— Igen, ez mintha csak a mesében lenne. Olyan szép ez az egész, hogy nem is lehet valóság. A valóság úgy veri az embert, mint a szép nyári délelőttön a jeges zápor.

— De Ahmed, mit tud maga erről? Mit tudhat a valóságról egy tizenhét éves gyermek, aki mostanáig nem tett egyebet, mint ott ült valahol messze-messze a végtelen ég alatt a végtelen sivatag egy oázisán és várta, hogy szájába pottyanjon az édességtől kifakadó datolya és álmodott.

— Nem is álmodott, hanem aludt. Ébren, nyitott szemekkel, belekábulva az örök egyformaságba. Az ember ott csak úgy él, mint a pálma, mint a forrás hulláma, mint a madár, vagy mint az oroszlan. Nem gondolkodik, nem örül, nem sir, nem emlékszik, nem remél. Csak nő a napsütésben.

— A nép, az az igazság.

— Lehet. De akkor nem tudja az ember, hogy az szép.

— Ha a szépség tudatossá válik, már meglátjuk benne azt az egy hajszálvékony vonalat is, ami elrontja az egésznek harmóniáját.

— Lehet, ügyvéd ur.

— Ön Ahmed tudja, hogy én ki vagyok?

— Hisz ön is tudja, hogy én Ahmed vagyok.

— Ez természetes.

— És az mért nem természetes, ha én tudom, ön kicsoda?

— Majd mindjárt megmondom. Ahmed a maga ártatlan gyerekszeme, a maga romlatlan feketesége az egyetlen fehér pont ebben az egész kis fürdővilágban. Maga itt az ismeretlen világból közénk szakadt őstermészet. Maga itt az ősemlék, a föl nem szántott televény, a még be nem irt fehér lap. De mi vagyok én? A sok egyformára gyúrt, egy minta után készült, olcsó hatkrajcáros porcellánfigura közül egy. Olyan

gyárilag előállított árucikk. Minden bazárban kapható.

— Gondolja, ügyvéd ur?

— Tudom.

A hold följebb ért, megakadt a fejük fölött. Hosszu, ősz haja lehullott a tisztasíni víztükörre. Akkor a félelmes, nagy óriás szája ásitott egyet és egy hatalmas felhőgomoly elnyelte a holdat mindenestül.

— Az ember úgy érzi magát, mintha egy borzasztó nagy, fekete harang borulna rá — ugy-e Ahmed?

— A fehér ember mindig kimondja, most azt érzem, most ezt gondolom.

— Igen Ahmed. A legtöbb fehér ember úgy nézi saját magát, ahogy a tudós az előtte rángatózó, feltűzőtt férget.

— De hát miért?

— Hogy miért? Ezt nem tudom Ahmed. De irigylem a maga erejét. Azt az örök bölcses, aki a lelke mélyén alszik és mikor fölébred, elámul majd egy kicsit ezen a furcsa világon, ahova csöppent, aztán meg sem dörzsöli a szemét, a másik oldalára fordul és tovább alszik . . .

— Gondolja uram?

A fehér uton suhogó ruhás asszonyok, fehér ruhás férfiak sétáltak fölfele. Nehéz, parfüm illat remegett körülöttük, a fehér könnyű cipők alatt alig-alig csikordult meg az út kavicsa. Föl-fölkacagtak és a csöndben, a nagy hegy alatt olyan idegenszerűen csengett a nevetésük. Egymás után jöttek föl és mint a megelevenedett képek vonultak el előttük . . . Ők sokáig néztek utánuk, hogy váltak ki a sötétségből és hogyan olvadtak ismét bele . . .

Kisérték őket, amint befordultak a hegy